

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quoquis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. III. Tobias in cogitando deo assiduus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](#)

lus; ecce hic Tobias. *Iste custodit animam suam, hic sanctus est. Hoc talis ancilla non servit vitis, animo libera, inter spinas rosa est.* Quod Origenes per priscæ legis sanctos confirmans: *Qualis fuit Melchizedech, inquit, in medio Chananeorum, qualis Abraham in medio Chaldaeorum, inter profanos sanctus, inter obscenos mundus, prius inter impios. Sunt etiamnum in orbe, non dubitem, cunctemodi latentes sancti, quos difficile est dignis demonstrare, & dicere: hi sunt. Iste custodiunt animas suas. Deus defendit illos ab omni vitiorum turpitudine.*

Vnus talis homo pluris est apud Deum, quam aliorum multa milia. Quod Siracides apertissimè firmans: *Melior est, inquit, unus timens Deum, quam mille filii impii.* Hoc Chrysostomus expendens, & idem omnino adstrenuens: *Melior est, inquit, unus faciens voluntatem Dei, quam innumeris peccatores.* Davidi Regi olim à populo dictum: *Tu unus solus pro decem milibus computaris.* Idem hinc usurpare licet in hominem inter improbus tam castis & probis moribus viventem. *Hic unus solus computatur pro decem milibus.* Multitudo vitii favens non curanda quidquam, nec sectanda. Quod Deus expressissimè præcipiens: *Non sequeris, ait, turbam ad faciendum malum: nec in iudicio plurimorum acquisiesces sententia, ut a vero devies.* Nec enim refert, quam multi, sed quam boni. Socrates imprudentissimum judicat, qui unicū adulterinum numnum rejevit, ut monetam improbam, & mansupium his nummis plenum admittit, ut pretium non spernendum. Argentum falsum, nō ideo probum est, quia nullum est: *vitia non ideo laudanda, quia plurimos habent cultores & patronos.* Laurigeri multi, pauci Phœbī. Eam ob rem optimus princeps Mathathias, cum suaderetur ei à multis, ut Antiocho regi parceret, & præsenti se le necessitatim attemparet, voce generotissimâ dixit: *Etsi omnes gentes regi Antiocho obediunt, ego & filii mei & fratres mei obedienti legi Patrum nostrorum. Propitius fil nobis Deus, non est nobis utile relinquere legendum & iustitias Dei.* En germanum Tobiæ imitatorem. *Hic geminum documentum exactius observandum.*

*Exod. c. 23.
vers. 2.*

*1. Machab.
c. 2. v. 19.
20. & 21.
Duplex
documen-
tum.*

*1. Nemine
pigat vir-
tuti solum
operari.
Horat. lib. 1.
ep. ip. 6. ad
Numicium
pag. 753.
Ovid. l. 3.
de Amor.
Iuvenal. sat.
3. v. 140.*

*Hor. ep. lib. I.
ep. ad Ma-
cen. pa. 245.*

*Hor. loc. cit.
An hi vi-
tuli fusiles
è puro pu-
to auro sint
confatis.*

Cum irent omnes ad vitulos aureos, &c. Mundum inspicie, in te ipsum intuere, ad vitulos aureos nemo non festinat. Pecuniae obediunt omnia. Sicut uxorem cum dote fidemque & amicos Et genus & formam regina pecunia donat.

Dat census honores, inde gravis iudex, inde severus eques. Atheniensium numini bove, Peliponæsiorum testudine signati. Hinc verum & vetus verbum: Virtutem & sapientiam vincunt boves, vincunt testudines. Quantum quisque suā nummorum servat in arcā, tantum habet & fidei, religionis, nobilitatis, ingenii, dignitatis.

Proutius ad censem; de morib[us] ultima fiet

*Quæsto. Quot pascit seruos? quot possidet agri
luga? Quā multā, magnāque paropside cenat?*

Quantum quisque suā nummorum servat in arcā?

Tantum habet & fidei.

O cives, cives querenda pecunia primum est.

Virtus post nummos.

Aurum potest omnia. Quidvis nummis prefentibus opta. O igitur beatus uir, ô ter beatus, qui post aurum vitulōque aureos non abit!

Vilius argentum est auro, virtutibus aurum.

*Quæsto h[ic] sit, num fusiles hi vituli è puro puto au-
ro sint conflati? aio, non vitulos fuisse, sed vitulorum
capita, caque aurea. Hæc illa Hebraeorum idola, quo-
rum effigiem in Ægypto utique viderunt, & ad suos ritus impie transtulerunt. Vitulari, præcis erat læti-
tia exultare, uti amoenitate vernā pecudes in pratís
solent. Quivis hominum à suo protoplasto suos habet*

A impetus, & procursus, seu latentem perulantiam, seu exultantem lætitiam, aut vehementem excandescen-
tiam aut tetricam & lacrymis exundantem trifitiam. Hinc propensiones & affectus diversissimi: alii in aliud ferimur, sua quemque trahit voluptas, caque si-
bi diffimilima. Sunt, quibus summæ sit voluptati vi-
les animas ad iugia & pugnos mutuos concitare. Alii
potando, ali ludendo, aliqui venando plurimum ob-
lectantur. Aliorum indoles summissi studiis querit
nummos, ali honores & dignitates aucupantur in-
dustriâ incredibili, plurimi ad cultum pompâque
veluti curam atque operam omnem conferunt lu-
venilia desideria, aurea virtulorum capita. Timotheū
commonefaciens Paulus: *Iuvenia, inquit, desideria tu, Timo-*
te, Cùm igitur omnes ad vitulos eant aureos, & suam
quisque cupiditatem ac libidinem seetur, vos soli,
quicumque in rem vestram sapitis, custodite animas
vestras, juvenilia desideria fugite. Exemplis optimis
*B præbat Tobias. Hic solus fugiebat confortia omnium, & per Tob. 1.1.
gebat in Hierusalem ad templum Domini, & ibi adorabat ad vñf. 4.
Dominum Deum Israel. Nînive, ubi Tobias habitat, colluvies erat idolatriæ, vitorum officina, & tamen ab omni sece turpitudine Tobias abstinuit. Hic nem-
pe solus. Neminem pigeat virtuti solum operari; nec
enim pigeret, si posset, vel solum cælo frui, Dei aspe-
ctu potiri.*

II. Deus subinde præmium in hac etiam vita tri-
buuit, qui nullam actionem bonam mercede suâ desti-
tuit. Hæc illa Nînive paterna in suos est providentia.
In exilio Tobias longe fuit felicior, quam in patria;
Deus illum periculis plurimis subduxit, & eas con-
cessit facultates, quibus familiam honeftissime aluit,
insuper & egenos juvit. Macello & lanienæ destina-
tus à Sennacheribo rege incolumis evasit, à Gabelo
pecuniam mutuo datam recepit, optatissimum filii
matrimonium vidit, viñsum perditum recepit, extat
C longissimam vixit. Scutum divine providentia illum
protexit. *Benedictio Domini super caput justi, dixit Salo-*
mon: quod verissimum fuit de Tobia.

Anno Christiano millesimo sexcentesimo trigesimo
anno primo Vefuvium montem ea egit intemperies, ut
à mille quingentis annis nihil tam terribile viñsum, ut
ditum, lectum credatur. In ejusmodi terra mortuam
Plinius secundus narrat, qui sub dio aegbant,
cervicalia capitibus imponebant, & linteis constringebant, ne à volantibus lapidibus lacerarentur. *Bratus*
*Ecli. 1.11.
vir, qui in sensu cogitabit circumspicitionem Dei, ac provi-
dentiam infinitam, qua omnia circumspicendo in-
tuetur & lustrat, omnia rectissimè disponit, ordinat,
regit ac gubernat. Omnes via hominum patent oculis ejus:*
spiritu ponderat est Dominus. Huius igitur Domino revela-
*providentia amantissimè semper, & in omni loco te-
D proteget. Hoc cervicali capiti tuo hæreat, & nusquam
non tutus ibis. Divina providentia non solum cervi-
cal est mollissimum, sed adversus mala & pericula fir-
missimum scutum, præsidium tutissimum. Hanc im-
ponamus capiti & in via, quæ ad superos ducit, per-
gamus. Sub hoc cervicali, sub scuto isto non potest
lædi, nisi, qui non vult defendi.*

C A P V T III.

Tobias in cogitando Deo aſiduissimus.

T Tobias adeò honestè & sanctè se gessit, ut rex Sal-
omon ad hunc captivum suum eximiè amaret, fons in
cūmque gratiâ non simplici honorarit. Nam Tobie
integrum erat eundi, quod vellet, agendi quod liberet, res est.
Deinde ad insigne in aula officium adscitus est. Erat
enim, quod Graci dicunt ἀρεστός: quidquid emen-
dum,

dum, Tobias emit, cibum, potum, vestem, jumenta, equos, vala, supelle & item. Tobias oeconomicus & procurator aulicus fuit, nec defuerunt ampla dona, quibus rex suum sibi famulum arctius devinciebat. Ex his Tobias in alios sue gentis plurima liberalissime derivabat. Nam ad omnes una captivos frequentissime revisebat, solatiis & monitis instruebat, adverosis non frangi docebat: Pergebat, ait sacer Historicus, ad omnes, qui erant in captivitate, & monita salutis dabant eis. Gabeo sui generis viro non abundanti decem argenti talenta dedit mutua. Ad nostram monetam philipeorum sex millia. Cardanus censet fuisse ducatorum quinque millia. Tobias insuper omnes ubiq; pauperes miseratus famelicis cibum, seminudis vestitum, mortuis sepulturam dedit, in neminem non beneficis. Et quod honestissimas actiones ita plurimum commendabat, assiduum Dei memoriam pectora fovebat. Et quoniam memor fuit Domini in toto corde suo, dedit illi Deus gratiam in conspectu Salamanar regis. Tobias ergo in cogitando Deo assiduissimus. Memoriam Dei assiduum in animo nutrire, non animum tantum incredibiliter juvat, sed & facultates auget, & quidquid agendarum rerum est occultis beat successibus. Memorem esse Dei in corde suo, vera sanctimoniae fundamentum est, quod jam uberior explicandum.

§. I.

Tobias memor fuit Domini in toto corde suo, nec enīa meminisse tantum Numinis, sed ex toto corde voluit meminisse. Atq; hoc est omnia cum Deo, omnia in Deo, per Deum omnia transfigere, animūque suum penitus in Deum transfundere & immergere: quod vivendi genus in hoc orbe felicissimū est, quando quis vel horulam credit infelicem, quā Dei non meminerit, aut animū ad divina non exeret. Theologorum princeps Thomas Aquinas: *Oblivio*, inquit, parvi pensio*n* est evidens signum, cum ea magis infigamus memorię, que magis estimamus. Oblivio Dei, vilipendio Dei: Rex David hoc uno pene latetatu*s*: *Providebam*, inquit, *Dominum in conspectu meo semper: providebam, quia diligebam, & ideo diligebam*, quia memoriam dilecti semper retinebam. Contrarium est cernere in homine improbo, qui Dei memoriam excutiens in vetitum ivit, quod Psaltes dixit: *Non est Deus in conspectu eius, inquit, sunt via illius in omni tempore*. E diverso mundū sunt viæ illorum, qui memores sunt Domini in toto corde suo. Germanam in Tobiā hujus rei effigiem habemus. Oblivio Dei, interitus animi. Memoria Dei assidua, non dubia hominis sanctimonia. Hoc plurimum auger amorem divinum: quotiescunq; enim Dei meminimus, Deūnique cogitamus, velut ligna subjicimus huic amoris igni fovento.

Deinde patientiam mirificē roborat hæc Dei memoria: quæ animo identidem suggestit: Recordare IESVM, aspic flagellis cæsum, intuere spinis coronatum, suffice cruci suffixum; vide morientem. Summa cernis exempla patientiæ: bibe, fili mi, bibe servule impatiens ē calice, quem tuus ebibit Dominus.

Tertiō hæc Dei memoria validè à peccatis committendis retrahit: nam fieri non potest, ut fieri in Deum affectu ferar, mox tamen abeam, & in scelus me præcipitem. IESV dulcis memoria, dñs vera cordis gaudia. Hinc sanè non queruntur falsa. Eam ob causam Tobias filio suo præcepit: *Omnibus diebus vita tua in mente habeo Deum, & cave, ne aliquando peccato conficias*. Perinde si dixisset: Cavebis facile peccatum, si memoriam jugi aspexeris Deum.

Quarto: certa docet experientia omnes hominis incredibili actiones felicitate incredibili & sancta benedictione & S. bene affici ab hac jugi memoriam Dei, adeò ut omnia nego- dictionia in hominis emolumentum cedant. Quod luculen-

A tissimè hoc loco confirmatur: *Et quoniam memor fuit Tob. c. 1.* Domini in toto corde suo: Mox nulla stirpe & vocula *vers. 13.* subiungitur: Dedit illi Deus gratiam in conspectu Salamanar regis. Hoc QVONIAM accuratè cogitatèq; perpendendum: Et quoniam memor fuit Domini, ideo dedit Deus illi gratiam. Hanc ipsam ob causam, quod assidua Deum memoriā complectetur. Deoque adhaeret individuo & indissolubili nexus, idcirco Deus fortunas etiam & facultates illius miris auxit succubis. Quam prosperitatē rerum Salomon predicens: In omnibus, inquit, viis tuis cogita illum, & ipse dirige gressus *Prov. c. 3.* suis tuos. Quod & Tobias filio identidem *vers. 6.* *vers. 19.* *vers. 4.* in tempore, ait, benedic Deum, & pete ab eo, ut vias tuas dirigit, & omnia cōfilia tua in ipso permaneant. Summa hominis felicitas, assidua pene cogitatione Deum cōplete.

Quintō, viri sanctissimi priscae legis hac Dei me- *vers. 5.* Viri san- moriā singulariter excelluerunt, praefecti rerum om- *vers. 13.* etissimi nium ac successi increbili. Abrahamo Deus impe- prisca legis raverat: Ambula coram me, & esto perfectus. Conatus cer- excellue- runt praefecti id facere, ambulavit coram Deo. Dixerat Deus: tu rerum Patriam tuam & omnem cognitionem terram desere, omnium obedit, deseruit. Iussit Deus: Circumcisio nem successu recipie; paruit, recepit. Praeceperat Deus: Filium tuum *Gen. c. 17.* uti vitulum in victimam jugula; non restitit, manum *vers. 1.* gladio armavit, jugulare voluit, ferire coepit. Quid Jugem Dei quid injunxit ei Deus, quam promptissimè fecisset, memoriā quia coram Deo ambulavit, hoc est, jugem Dei incubuerūt, Abraham. Hinc maximis facultatibus & copiā rerum omnium abundavit, vir longè dittiissimus, cui semper præsto essent trecenti octodecim famuli. Memoria Dei solet esse opulentissima.

§. II.

REx Sionis David sibimet gratulatus unicè: *Do- David,* *minus, inquit, regit me, & nihil mihi deerit. Deus P. 23. v. 1.* auriga meus est, ego patulo vehor plento, & meum ante me aurigam semper aspicio; ita hic tutus confido; subinde fuaviter in hoc curru dormio, quia pericula non metuo, sed totum me divinæ prudentiae committo; vias omnes & viarum compendia novit auriga meus. Vbi hospitium mihi fuerit accommodatum, subiustet, & holispio me reficiet opportuno; *Do- dominus regit me, nihil mihi deerit; nihil unquam, quamdiu Dominus me ita rexerit, quamdiu ego in hoc curru progrebus fuero*. Hinc omni cogitatione, curaque in unum istud incumbo, ut in curru hoc permaneam, ne forte subita temeritate hinc desiliam; dum manfero, felix ero, & nihil mihi deerit.

Atque hic Hebræi regis animus erat, Dei semper meminisse. Hinc notissimæ voces illætotes repetitæ: *P. 15. v. 8.* *Providebam Dominū in conspectu meo semper. Ocum mei semper ad Dominum. Memor fui Dei, & delectatus sum. Hinc P. 24. v. 15.* ego, mi Lector, totis dictis, scriptisque urgeo, & precatiunculam illam brevissimam omnibus familia- rissimam esse, & vel uno die millies ingeminari cu- pio: *Domine IESV, miserere mei, & dirige me*. Dic istud centies, vel unā horā, dic millies. Ita in omnibus viis cogita Deum, & ipse dirige gressus tuos. Imò vel illas solum geminas voces: *Domine IESV, identidem & assi- duo ambo vel ore ingemsha*.

Iosephus licet servus, licet extra patriam longè positus, licet alienigena & Hebræus, tamen ei Deus in Ægypto tantam aspiravit gratiam, ut Putiphær pri- mus illius Dominus omnem domum suam commis- serit illi gubernandam. In ipso carcere Deum expertus faventissimum, in regios captivos cura lœve creditos imperium tenuit. Demum rex Pharaon regnum Ægypti in annona procurandâ ei tradidit. Ad hanc honoriis sublimitatem gradus ascendit; primò domum, dein carcerem & captivos, denique regnam parte magnâ administravit. Vnde huic homini ignoto, ex-

Tab. c. 1. tero, servo, captivo tanta gratia? Memor fuit Domini in A totu^r corde suo. *Fuit* Dominus cum eo. Quis Mardochaeus?
Cen. c. Homo vilis, inglorius & ignobilis, Hebreus, contem
vers. 2. patus, altissimo patibulo jam destinatus, jam pene in
Mardo- pendulus; repente ad summas dignitates exaltus,
chaeus. abundans & felix, regi proximus. Quæ tanta mutationis causa? Mardonius memor Domini in toto corde suo, tam mirabiles rerum eventus divinae pr
efibere. ovidientie adscriptis, dixitque: *A Deo facta sunt ista.*

Daniel. Daniel in Persia succedentibus diversis quatuor regibus felicissime servivit, a singulis honore maximo affectus. Illus quidem invidia in leonum cavum dejeccat, sed divinus favor cum sospitem in lucem iterum alesuit; ingentia ei oblatu munera; Nabuchodonosor, cetera superbiissimus, Danielm tamen collega nominat: quemadmodum duo Consules sunt, qui civitatem ungubent. Profecto Daniel amplissimum dignitatis gradum adeptus in summam venit

Ibid. c. 14. gloriā. Testimonia sunt haec verba: *Erat autem Daniel conviva regis, & honoratus super omnes amicos ejus. Sed unde huic Hebreo juveni tanta felicitas?* Memor erat Daniel Domini in toto corde suo, nam tribus temporibus in die slectebat genua sua, & adorabat confitebatque Deo suo, sicut ante facere consueverat.

Tobias. Tobias quantis perege successibus floruit? nam uti Hebreus contextus loquitur, constitutus est super omnia, quæ habuit Salamanas, qui dedit illi potestatem, quounque vellet ire, habent potestatem quounque facere volueret. E terrâ patriâ urbeque Neptali nec obolum Tobias extulit, cum facco Niniven ingressus, ut captivus & mendicus, in exilio nihilominus, Deo prosperante, iis crevit successibus, ut evaserit ditissimus: praeterquam enim quod innumeris victum, vestitum, aliisque vitæ subsidia gratis præbuerit, decem insuper argenti talenta apud Gabelum deposita. Quæ obscurio causa tam in signis crescentis opulentiae? *Quoniam* memor fuit Domini, dedit illi Deus gratiam. Hæc jugis & suavis memoria Dei viliora etiam ista secundat. Sed heu verendum est, ne pauci sint, qui curæ ac cordi habeant hanc cogitandi Dei assiduitatem. Ideo inter nos multi infirmi, & imbecilles, & dormiunt multi. Malus somnus, qui Dei oblivionem inducit.

S. III.

Hanc ego Dei memoriam omnium animis ita cuperem insculptam, ut eam nulla delere posset oblivio. Sunt annuli, sunt libelli, sunt flosculi memoriales: uti ex annulis est lunula, & annulus purus, & flosculi ferratula Chamædris, seu querula minor. Tales annuli, tales libelli & flosculi eo loco ad manus sint, ut semper sint in oculis. Hoc ajo: suam quisque conscientiam interroget, quid frequentissime cogitet, seu tristia sint illa, seu læta. Atque huic rei, quam creberrimâ versat cogitatione, memoriam Dei cælege affigat, ut quotiescumque confusa cogitatio redierit, toutes unâ etiam memoria Dei recurrat. Hebrei legis divinae, memoriale compendium, vestimentis, præsertim mantis, pileis, limbis inscribent. Nos

Voces pe- ctori pauculas has voces inscribamus:
Ecclorū in- scribendæ.

Domine IESV miserere mei, & dirige me. (aut)

Domine IESV miserere nostri, & dirige nos.

Sed objicias: Qui negotiis, curis, ærumnis pluribus submersi sunt, his talibus vacare non possunt. Possunt optimè, modò velint: negotia juvat, curas sublevat, ærumnas mitigat, die uno vel unâ etiam horâ saepius animum erigere, & Dominum IESVM pauculis his verbis suaviter compellare: *Domine IESV, miserere mei, & dirige me.* Aut illa solum animo versare: *Domine IESV.* Sat longa est oratio, hæc intelligentissimo Deo, qui magis affectus nostros, quam nostra verba ponderat. Nihil hic laboris, nihil impensarum, nihil ardui

molidiminis: imò quod sūtus occupatores, aut turbatores, èd crebitus sint istæ ad Deum aspirationes. Qui mare navigant, in mari secum vēhant anchoram, que in oculis & ad manus est, sed otiosa. Vbi vērò fluctus insurgunt, & levit mare, non tantum aspicitur anchora, sed & in alium dejeicitur: Dei memoria nobis est anchora, tunc maxime usurpanda, cùm int̄ flatus volvatur. Divo Francisco Xaverio, in navigiis aut asteres, aut anchorari funis volumina stratū derunt. Nos auspicaturi somnū, aut finituri, & quid quid demum operis, aut laboris aggressi, tunquam id fine Dei memoriā faciamus.

Dei memoria omnis boni caussa; Dei oblivio, omnis mali origo. Quod Moses Israëlis plebi tantopere inculcans: *Observe, inquit, & cave, ne quando obliviſcaris Domini Deitui, & negligas mandata, &c.* Sed recordari, ipse vires tibi præberit. Baruch de captivorum à Babylonie longe redditus vaticinatus: *Exurge Hierusalem, inquit, & in excelsis & circumspice ad orientem, & vide collectos filios tuos ab oriente sole usque ad occidentem, in verba Sancti gaudentes Dei memoria.* Ecclesiastes divinas preceptiones suas conclusurus: *Deum time, inquit, & mandata ejus obserua.* Serva, hoc est enim omnis homo. Quod Bernardus explicans: *Si hoc est, dicit omnis homo, ergo absq; huī nihil est omnis homo.* Et revera potius pecudis quam hominis ritu vivit, qui Dei sui, non quam potest creberrimè meminit.

Ionas fugitivus condescendit navim: hic à nautis pro Deum mercatore habitus & examinatus perquisiti simile, quā lere fuit patriæ, quā domo, quā gente, unde veniret, quō teneretur, quid operis aut mercimonii haberet: *Quod est opus tuum?* inquit. Ad quos Jonas prout leptuginta Hebrei proceres interpretantur: *Servus Domini ego sum,* inquit, & *Deum cali colo.* Hæc mea mercimonia, hoc opus meum. Hoc sanè fit opus & nostrum, hæc prima negotiatio, hæc primæ sint curæ nostræ, semper meminisse Dei. Ad hoc conditi sumus.

Ifaias, Ezechiel, Oseas, Prophetæ alii quoties illud ingeminant: *Quia oblitus es Dei Salvatoris tui, & Hierusalem, & Damascus, & Iudea, quia oblitus es Descretoris tui,* & fortis adjutoris tui nou es recordata, propterea plantabit plantationem infidelium, & germin alienum, obliviſcar filiorum tuorum & ego. Dei oblivio omnis mali origo.

Subinde querimur nos mergi salissimo mari, ærumnis multiplicibus cumulari. Verè Dei oblivio horum malorum omnium caussa. Vox Domini est: *Ego diligentes me diligo.* Ita: *Ego obliuſcentes me obliuſcor.* Iusta Christi novimus: *Querite primum regnum Dei, & hoc omnia adiacentur vobis.* Quod exponens Gregorius: *Quia enim nobis, inquit, in intentione eternitas, in usq; vero temporalitas effe debet, & illud datur, & hoc ex superabundante superadditur.* Continua sit nostra ad Deum aspiratio: exemplo Tobiae. Memores sumus Dei in toto corde nostro: Dominus reget nos, & nihil nobis deerit.

Cælius Rhodiginus memoriam illam appellat *Matutinam*, quæ illius quod complectitur, retinensisma diuina est. Hac tali memoriam matutinâ tenacissimâ opus est, ad institutum, ut bonitatis divinae nunquam agamus, immores.

Andreas Zoërdanus (cujus res gestas Maurus Boëmus Episcopus conscripsit, quem & puer videt) solitudinem & seductum vita genus secessus parè ac duriter se habuit. Moris autem erat, ut Anachoretæ ad jejuniū verum tolerandum, quadraginta quinque dætylos tuguriolis suis inferrent: Zoërdanus quadranginta nuces accepit, & eo vietu cōtentus diem Christi Resurgentis cum gaudio expectavit. Cavata quæcūs domum illi præbuit, hanc intus totam acutis clavis ligneis asperavit, ad caput dolarem circulum appensis quatuor lapidibus affixit, ut quocunque caput, vel reliquum corpus sece acclinaret, lapides aut clavis monitores sentiret. Monitores, Deus bone, asper!

Cum

Tobias. Pars I. Caput IV.

607

Cum plurimis hoc idem agit divina providentia, quæ
perpetuo aliquid perpessuasperum immittit, ut nun-
quam defit monitor de cogitando Deo. Iam liberi
turbant, jam servi non obtemperant, jam mali nuntii
occurant, jam cure somno privant, jam vexat corpus,
jam cruciat animus; tot monitores, quod dolores, aut
moeres, idem omnes una voce dicunt: Memor esto
Dei in toto corde tuo; Dominus regit te, & nihil tibi
deerit. Iugis Dei memoria virtutum omnium cognata,
bonorum plurimorum causa.

C A P V T I V.

Tobias tam studiosus sepulturæ, quam
patiens cæcitatis.

Vnde felix & beatus erigerat Tobias Salmanasare imperante, tam afflitus ac miser fuit Sennacheribo rege, qui Salmanasare successit. Sennacheribus tyrannus omnes Tobiae facultates in exarium suum rapuit, & Tobiam occidi jussit. Hac viro sancto causa fuit desideri Niniven. At ubi tyrannus ad suis filios jugulatus, Tobias Niniven redit, pristinam domum suam recepit, facultates denuo acquisivit, quas utraque manu in egenos tribuit. Nam festo die Pentecostes, cum laetus paraffet prandium, solus epulari non sustinuit, sed sua religionis pauperes ad illud invitat. At audiit Hebreorum aliquem jugulatum jacere in via, ille mox accubitu exiliens, velut venator visâ praedâ, relictis epulis impransus ad cadaver properavit, quod iurtivâ pietate rapiens, quām poruit occultissimè in ades suas deportavit, ut illud sub primas tenebras caue sepeliret. Tam opimus Ipolis ditatus ad menam redit, epulas luctu temperans, dum super mensam Prophetæ Amos vaticinum memoraret: *Dies isti vestri convertentur in lamentationem & luctum.* Ad occasum vero solem cadaver, quod interdiu texerat, humauit. Tam prius in defunctus animus non placuit cognatis, amicis, qui pietatem hanc velut temerariam, & nimis simplicem graviter objurgantes: Nonne, ajebant, *hujus rei causa interfici iussus, & vix effugisti mortis imperii, & iterum sepelis mortuos:* At vero Tobias Deum, divinâque leges magis veritus, quam dicta hominjui, rapiebat occisorum corpora, & occultabat in domo suâ, dum medius noctibus ea sepeliret.

contigit autem, ut quadam die à septulário fatigatus domum redire, & ad parietem in grabato se compo-nens obdormiceret, hiantibus oculis, in quos ex hirundi-num nido excrementa calida defluxerunt, intulerunt-que cæcitatem. At vero Tobias, cum ab infantiâ semper timuerit Deum, & mandata ejus custodierit, non est contri-fatus contra Deum, quod plaga cæcitatii ei evenierit, sed immo-bili in Dei timore permanens, agens gratias Deo omnibus lie-bus vite sue. Tobias tam studiosus sepulteria, quam pa-tiens cœcitas. Hic geminum istud & sepelendi stu-dium, & patiendi robur uberioris explicandum.

64 I₂

f. I.

sepulturæ
cura & le-
dulæ
apud He-
breos ma-
gna sunt.
Sepulturæ cura & sedulitas apud Hebræos magna fuit. Quæ quidem in re, quemadmodum in genealogiis & stemmatum libris æternam, quâ liceret, sui memoriæ quæstuerunt. Deinde fides, quæ redditum à morte ad vitam expetat, nôdum irroboret, quamvis eam his ipsâ sepulturis viderentur testari. Abrahamus coniugi Saræ locum sepulturæ quadringentis argenti scilicet monetâ probâ emi. Idem officiâ Isâac Rebecca & Lia prælitit. Jacob Ægypto voluit efferriri quibuscumque demum sumptibus, & in Palæstînâ humari. Hæ curæ nubræs in omni prisca lege obtinuerunt. Augustinus cauam assignans: Non sunt, inquit, abijcenda corpora defunctorum, maxime iustorum ac fideliuum, quibus tanquam organis & vasibus est spiritus sanctus. Ambrosius fui discipulus dñi, 14. II dicta confirmans: Nam si viventes nudos, ait, lex operie

A precipit, quād magis debemus operīre defunctorū corporā<sup>1. de Tobia,
c. i. p. 304.</sup> Si viantes ad longiora deducere solemus, quād magis in il-
lam eternam dominū profectos, unde jam non revertentur?
Ego, inquit Job, super omnēm infirmūnū flevi. Quis infirmior
defuncto? Nihil hō officio prestans, ei exhibere officium,
qui tibi jam non posse reddere. Theologorum assertio est
gravem committit noxiam, si corpora Christianorum in-
humata destituantur. Nam opera charitatis, ut ipsi lo-
quuntur, in casu necessitatis obligant. Historia Macha-
baea Iasonem infepultum esse abjectum memorat in
commeritum supplicium, quod aliis hoc injuria fecisset.
Pœna maxima, privari sepulturā, quod patibu-
latis fit & suā manū jugulatis.

B lati fit & sua manu jugulatis.
Ælianus de religione priscâ submonens. Lex etiam Ælian. l. 5.
var. lect. c. hæc, aut, inter Atticas scripta fuit: *Si quis in hominis inse-
pultum claver incidat, saltē terram ei injiciat, & ita sepe
lat.* Lege Athenienium cautum erat, ut dux, qui ex- 14 p. 178.
Ang. 10. 10.
form. 13. de sum militem non sepelisset, neglegatam hanc humanitatem capite lueret. Fera ipsa, cum nolent homines, aut 410 ubi hoc
non posset, vespillores egerunt. Hieronymus in vita
Pauli Anachoretae, memorat ei sepulchrum à duobus
leonibus effossum. B. Vincentii corpus, Augustino te- ceptissima
verba ut
vincentio gra-ste, corvus à direptione volucrum defendit. In sancto- mitiū cor-
rum rebus gestis id crebrius factum poterit observari. vies avis ini-
mica cadas-
veribus, ex-Quod Ambrosius quoque adtruiens: *Fera, inquit, hanc* servatur *humanitatem defunctorum detulisse produntur, & ho-
mines negabunt, vindicare à volatilibus, vindicare à bestiis poris dapes* servatura
jejunia. *confortem naturæ Non tamen psciendum hos sepulture* Ambr. I. do-
lolatræ penitus ignorarunt. Lysimachus cricem mina-
batur Theodore Cyrenio, qui animosissime respon- Tobia. c. 1. dape: Hinc more in eis formidatio illis si curvari quis-

Cic in Tusc.
dens: Hæc mors, inquit, formidabilis fit purpuratis tuis:
Theodori nil intereat, humi an sublimè putes ea. D. S.
genes se mortuum in apricos campos iussit ejici. Cui ami-
ci: A feris, ajunt, laceraberis. Quibus iterum Diogenes:
Date mihi ergo, inquit, baculum in manus, avibus
abigendis: Nil senties, dicunt. Quid igitur opus, ait Diogenes
cadaver magnis impenduis integrum servari, nec
diu tamen servari posse? Ferarum ventre an terrâ con-
dar, quia refert? Tot igitur ceremoniæ, sumptus, &
pompa funeralis; sepulture ac monumenti splendor, mau-
solea & elogiorum artificia nil iuvant defunctos.

Nihilominus h̄c coniunctitudines inducta, & abusio-
nes magna, ac quotidiana jam plurimum invaluerunt.
Sæpe funeris sumptuosa nimium pompa est; ipsi mortui
induimus superbiam. Ab quid ista manes juvant? gna.
Verbo ~~metterinon~~ raro dixeris. Honorantur ubi nō sunt,
& ubi sunt, cruciantu. Nec illud h̄ic ullo modo pro-
bandum, quòd i, qui sanguinem cognatim lugent, cō-
plures dies publicum & templia vident velut contagiosas
domos. Error luculentus, & consuetudo ferio aman-
da. Quid enim oblit lucreti adire templum, ubi cum ce-
teris Deum exores, & statuum e suggestu accipias? sed
satanas honestissimis etiam actionibus se miscet, in-
D cautisque facili fallit religione vanâ & larvâ virtutis.